

Sietämisen rajat

Kunnallisten luottamushenkilöiden
kokemuksia häirinnästä

Paksumpi nahka vai parempi päätöksentekoilmapiiri? 11.2.2022
Anni Kyösti, anni.kyosti@tuni.fi, @anni_kyosti

Aineisto ja tutkimuskysymykset

- Tausta-aineisto:
 - Avoin kysely (11 vastausta)
- Haastattelut
 - Syvähaastattelut 5 kpl
 - Teemaaastattelut 8 kpl
- Millaista häirintää ja uhkailua kuntien johtavat luottamushenkilöt työssään kokevat ja miten se heihin vaikuttaa?
- Miten eri kuntien johtavat luottamushenkilöt kuvailevat sietämisen rajoja?

Häirinnän muodot

Henkilöön kohdistuvat

- Sanallinen häirintä
 - Kasvotusten tapahtuva häirintä
- Kirjallinen häirintä
 - Tekstiviestit, sähköposti, sosiaalinen media, posti
- Seksuaalinen häirintä
 - Kasvotusten tai välillisesti
- Väkivalta
 - Uhkaavat tilanteet ja päällekkäyminen
- Vaalihäirintä
 - Häiriöt vaalitulaisuuksissa, vaaliaineiston sotkeminen

Epäsuorat häirinnän muodot

- Aiheettomat syytökset: Esim. kanteet (oikeusteitse), perättömien syytösten ja tiedon levittäminen
- Ulkopuolelle jättäminen: Esim. tapaamiset ja viestintä
- Vihjailu ja ”vitsailu”: Kevyeen muotoon verhottuja uhkailuja vakavista asioista
- Mediahäirintä ja ajojahdit: Median kautta nousevat syytökset
- Läheisiin kohdistuva häirintä: Esim. kiusaaminen, epäasialliset kommentit, nepotismisyytteet

Mistä ja miksi?

Häirintää kohdataan eri tahoilta

- Viranhaltija
- Kunnan työntekijä
- Oma poliittinen ryhmä
- Muut luottamushenkilöt
- Kuntalaiset
- Media
- Ulkopuoliset
- Tuntemattomat

Syitä taustalla

- Poliittinen kulttuuri
- Erimielisyydet päätöksenteossa
- Asiallisen keskustelun rajanvedon ongelmat
- Ajankohtaiset asiat (pyrkimys vaikuttaa päätöksentekoon ja valmisteluun)
- Poliittinen kanta/ryhmä
- Keskustelunaiheet ja kannanotot

Sietämisen rajat:

Asioista voidaan olla eri mieltä, mutta henkilökohtaisuuksiin meneminen ylittää rajan.

Tapahtuu turtumista ja kovettumista liittyen kokemuksiin → koetaan huolestuttavana.

Keinot puuttumiseen

Yhtenäiset kanavat ja toimintatavat kautta linjan

- Puolueissa (esim. piiritaso, jos ongelmat paikallisia)
- Valtuustojen yhteinen linjaus toimintatavoista
- Kunnissa ohjeet, miten toimitaan häirintätilanteissa
- Tieto siitä, milloin on syytä ottaa yhteys poliisiin

Häirinnän muoto vaikuttaa puuttumiseen

- Ei ole yhden mallin ratkaisua, vaan erilaiset häirinnän muodot tulee huomioida puuttumisessa
- Tärkeää: keskustelu, ymmärryksen kasvattaminen häirinnän rajoista, ennakointi, puuttuminen

Tukielementit esille

- Keskeisiä tukielementtejä häirintää kohdanneilla: terapia/ammattiapu, verkostot ja kollegat, läheiset ja ystävät, viranhaltija (esim. kunnanjohtaja)
- Kuntien ja puolueiden selkeä viesti siitä, mistä tukea voi saada häirintätilanteissa?

Yhteiskunnallisia tulkintoja häirintäkokeuksista

Kuntavaalien ehdokasasettelu hankaloituu

- Uusien ehdokkaiden houkuttelu vaikeampaa?
- Luottamustehtävistä luopuvat valtuutetut
- Seuraukset: jatkuvuus paikallistasolla & kuntapäätöksenteko kasvualustana

Vaikeudet rajoittavat julkista keskustelua

- Tulkinnat ja väärinymmärrykset keskustelualustoilla
- Häirinnän pelko rajoittaa keskustelua ja aiheita
- Keskustelu muuttunut yksittäisiä asioita korostavaksi
- Keskustelun tärkeys politiikassa (esim. ehdokkaan arvot)

Päätöksentekoon osallistuvien moninaisuus vähenee

- Moninaista päätöksentekijöiden joukkoa pidetty hyvänä asiana
- Vaikuttaako häirintä siihen, kuka haluaa/uskaltaa lähteä mukaan politiikkaan?

Häirintä normalisoituu entisestään

- Riskinä häirinnän normalisoituminen osaksi luottamustehtävää
- Näkyvä rooli ja päätöksenteon henkilöityminen altistavat häirinnälle
- Häirinnällä on monia negatiivisia vaikutuksia yksilöön

Lue lisää:

- Utta kunnista: Kyösti A. & Airaksinen J. (2021). Sietämisen rajat. Kunnallisten luottamushenkilöiden kokemuksia häirinnästä.
- Poliitikka –lehti: Kyösti A., Paananen H. & Airaksinen J. (Tulossa). Häirintä luottamushenkilöiden kokemuksissa.

